

використання автоматизованих систем у процесі збирання інформації про стан земельних ресурсів, моделювання геопростору та здійснення просторового аналізу, який виконується в процесі формування просторових рішень, здійснення інтеграції та поширення інформації за допомогою геоінформаційних систем.

Література

1. Bennett R., Tambuwala N., Rajabifard A., Williamson I., Wallace J. On recognizing land administration as critical, public good infrastructure Land use policy. Vol. 30 (1), - 2013. – pp. 84–93.

2. Ачасов А.Б., Ачасова А.О., Оцінка просторової диференціації гідротермічних умов ґрунтоутворення на рівні мезорельєфу. *Вісник ХНАУ*. Харків, 2009. №3. С. 51–55.

3. Флоринский И.В. Теория и приложения математико-картографического моделирования рельефа : автореф. дис. ... д-ра техн. наук : 25.00.33 / Моск. гос. ун-т геодезии и картографии. Москва, 2010. 42 с.

4. Таратула Р.Б. Особливості геоінформаційного забезпечення земельно-інформаційної системи. *Збалансоване природокористування*. 2017 (№2) С. 118-123.

ДОСВІД ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН З ПИТАНЬ КОНСОЛІДАЦІЇ ЗЕМЕЛЬ

Кобиш О.О.

(науковий керівник к.е.н., доцент Петренко О.Я.)

Харківський національний аграрний університет

ім. В.В. Докучаєва

Земельні відносини, як і весь економічний лад суспільства, історично трансформуються разом із зміною продуктивних сил.

Болгарія. Після прийняття нової редакції Конституції в країні чітко проявилася тенденція до ґрунтовних перетворень земельних відносин і зміни соціально-економічної структури сільського господарства, пов'язана з відродженням кооперативної власності і формуванням приватно підприємницького сектору на основі сучасного ринково орієнтованого правового механізму.

Згідно із Законом «Про власність і використання сільськогосподарських земель» припинена діяльність колгоспів і створених раніше всіх видів кооперативів та агрофірм. Майно цих організацій підлягає розподілу між їх членами спеціально створеними ліквідаційними радами.

Відповідно до закону, власниками сільськогосподарських земель можуть бути держава, громади, юридичні особи та окремі громадяни.

У Болгарії також сформовано інституціональне підґрунтя для повернення у власність сільських громад тих земель, які насильницьким шляхом було передано у власність держави, а також колективним сільськогосподарським підприємствам чи до Державного лісового фонду. Повернення земель сільським громадам розширює ареал ведення господарської діяльності, дає можливості зміцнювати фінансову самодостатність населених пунктів [1].

Основою сучасного приватного сектору Болгарії є присадибні ділянки, розмір більшості яких не перевищує 1 га, і країна стоїть перед необхідністю подальшої структурної реформи.

Китай. Сутність реформи земельної системи полягає в закріпленні на базі колективної власності на землю довгострокового права користування нею селянським подвір'ям та стимулювання на цій підставі формування ринку землі, а точніше – ринку обігу права користування землею. При цьому держава забезпечуватиме процеси безоплатної передачі права користування землею на визначений термін і матиме право жорсткого контролю всього ланцюга

надходження землі в обіг – від безоплатної передачі до освоєння та експлуатації [2].

Загалом, найважливіші досягнення китайської реформи належать до аграрної сфери, зокрема, перетворення селянства на економічно самостійний клас і, як наслідок, швидке зростання виробництва.

Східна Німеччина. Новий Закон ФРН «Про зміну Закону «Про адаптацію сільського господарства (колишньої НДР) до ринкових умов». Юридичне значення цього документа виходить власне за межі правового регулювання реформування структури сільського господарства і перерозподілу землі на сході Німеччини.

У рамках цієї моделі, відповідно до положень Спільної заяви Уряду ФРН і Уряду НДР «Про врегулювання відкритих майнових питань» земельна власність у колишній НДР повинна бути повернута колишнім власникам.

Після об'єднання ФРН і НДР 1,5 млн га землі стало власністю держави. Ця земля здається в оренду з правом наступного її викупу.

«Нездоровим перерозподілом землі» при переході права власності в Німеччині вважається угода на відчуження сільськогосподарських земель залежно від того, хто є покупцем земельної ділянки – фермер чи особа, яка не пов'язана з підприємницькою діяльністю в галузі сільського господарства.

Серед колишніх соціалістичних країн Польща першою досягла дореформеного рівня, чому сприяла насамперед досить жорстка макроекономічна політика регулювання. Приватизація державних земель і майна в Польщі суттєво не вплинула на зміни в аграрному секторі економіки. В умовах продажу (та особливо оренди) державних земель площею до 100 га майже 215 тис. індивідуальних землевласників збільшили площі землі в господарствах у середньому до 4 га, решта проданих чи орендованих земель (площею понад 100

га) стала базою для організації 5 700 господарств фізичних і юридичних осіб [1].

Наразі аграрна політика в Польщі спрямована на підтримку великих землекористувачів і високоефективних товарних фермерських господарств, яких у країні близько 25 % від усіх господарств і вони виробляють близько половини всієї сільськогосподарської продукції. Головна увага приділяється створенню умов для розвитку ринкових відносин.

Румунія. Розвиток ринкових відносин і перебудова АПК ґрунтуються на двох принципах: відродженні приватної власності на землю та інше майно й збереженні великих виробничих агроформувань. У Румунії чинним законодавством встановлено чотири форми власності: державну, кооперативну, державно-кооперативну і приватну. Щоб залучати кошти, Румунія забезпечила сприятливі умови для іноземних інвесторів. Перехід країни до ринкових відносин пов'язаний насамперед зі зміною концепції розвитку всієї аграрної сфери, формуванням нових виробничих структур, зміною форм власності, реформуванням виробничої та уточненням зональної структури земельного фонду [3].

Угорщина. Сутність реформи земельної системи полягає в закріпленні на базі колективної власності на землю довгострокового права користування нею селянським подвір'ям та стимулювання на цій підставі формування ринку землі, а точніше – ринку обігу права користування землею. При цьому держава забезпечуватиме процеси безоплатної передачі права користування землею на визначений термін і матиме право жорсткого контролю всього ланцюга надходження землі в обіг – від безоплатної передачі до освоєння та експлуатації [2].

Чехія і Словаччина є класичним прикладом правових змін у відносинах земельної власності. Конституційні норми про право власності зосереджені в розділі першому «Основні

права і свободи» Хартії основних прав і свобод Чеської республіки.

Закон Чехословаччини «Про регулювання майнових відносин стосовно землі й іншої сільськогосподарської діяльності» відмовився від традиційних для соціалізму форм земельної власності і послідовно провів принцип відновлення й оновлення права приватної власності на землю. Цей принцип зумовив неоліберальний варіант трансформації сільського господарства Чехії і Словаччини в ринкову систему на основі внутрішньої приватизації сільськогосподарських угідь виробничих засобів між членами СГВК і реприватизації конфіскованих у повоєнний період земель [4].

Чеський і словацький шлях формування ринкової земельної економіки можна характеризувати як тривалий процес поетапних перетворень, хід якому надав Закон «Про землю», що заклав правові основи для внутрішньої приватизації сільськогосподарських земель і виробничих засобів усередині сільськогосподарських кооперативів.

Досвід зарубіжних країн свідчить, що в Західній Європі найбільш поширена сімейна ферма. Середній її розмір становить 13,9 га, зокрема, у Великобританії – 65,1 га, Данії – 30,7, Франції – 27,1, Німеччині – 16,0, Італії – 5,6 га.

У США на одну ферму припадає 187 га сільськогосподарських угідь. Укрупненню ферм сприяє і розширення виробничих можливостей фермерської сім'ї завдяки технічному прогресу, що досить помітно під час аналізу тривалої ретроспективи. Для більшості малих американських фермерів ферма не є основним джерелом доходу [5].

Практика світового землекористування свідчить, що право власності на землю автоматично обумовлює піклування про її збереження, покращення та ефективне використання.

Література

1. Хвесик М.А. Інституціональні трансформації та фінансовоекономічне регулювання землекористування в Україні : [монографія] / Хвесик М.А., Голян В.А., Крисак А.І. – К. : Кондор, 2007. – С. 54–55.
2. Кобилинська Т.В. Статистичне вивчення використання земельних ресурсів регіону : дис. ... кандидата екон. наук : 08.00.10 / Кобилинська Тетяна Василівна. – Житомир, 2012. – 212 с.
3. Мосійчук Ю.А. Інституціональні засади раціонального землекористування в умовах формування ринку міських земель : дис. ... кандидата екон. наук: 08.08.01 / Мосійчук Юрій Автономович. – К., 2006. – 224 с.
4. Украина: Агрохолдинги и перспективы рынка земли / [Лапа В., Лисситса А., Поливодский А. и др.] ; Украинская аграрна конфедерация, Укragenконсалт. – К., 2007. – 169 с.
5. Крисак А.І. Актуальні проблеми фінансово-кредитного забезпечення землекористування в Україні / А.І. Крисак // Формування ринкових відносин в Україні. – 2006. – № 12 (67). – С. 104–108.

СИСТЕМА ЗАХОДІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬ В УКРАЇНІ

Кожукало О.І.
(науковий керівник ас. Колганова І.Г.)
Національний університет біоресурсів і
природокористування України

Формування ефективної організаційно-економічної системи використання земель проходить через подолання допущених у реформуванні помилок та упущень. Стає все більш очевидним, що особлива увага повинна приділятися